

Marzano Research:

Focus op professie: de bron voor steeds beter onderwijs

Als leraar heb je veel invloed op het leren en ontwikkelen van leerlingen. Door jezelf doelgericht professioneel te ontwikkelen, vergroot je dat effect nog meer. Dit bleek uit het eerdere werk van Robert Marzano. Deze Amerikaanse onderwijswetenschapper deed onderzoek naar wat werkt om leerprestaties te verbeteren. Hij vertaalde de onderzoeksresultaten naar een model voor effectief lesgeven en onderscheidde vier domeinen om hieraan te werken met als rode draad: Focus op Professie.

Leraren creëren voor leerlingen de leermomenten. Ze verbinden de onderwijsstof – het curriculum – met de ontwikkeling van leerlingen door doelgerichte leeractiviteiten aan te bieden. Dit vraagt nogal wat van leraren. In de studiereeks 'Wat Werkt Op School' onderzocht Marzano welke factoren voor zowel leraar als school er het meest toe doen bij het leren en de ontwikkeling van leerlingen. De belangrijke conclusie? De leraar heeft in de schoolcontext de grootste invloed. Door te zorgen voor een goed pedagogisch klassenmanagement en vaardig te zijn in het toepassen van didactische aanpakstrategieën. En ten derde door in staat te zijn om vanuit kennis van het curriculum én de leerlingen de juiste afstemming te vinden in de leeractiviteiten. Deze drieslag is volgens Robert Marzano de kernopdracht voor elke leraar en de basis van Focus op Professie. De uitwerking van Focus op Professie raakt alle lagen van de schoolorganisatie. Het gaat immers over de kern van het werk van leraren, ib'ers, directie en bestuur van scholen. Maar hoe ziet dat er nu uit?

Kennis

Professioneel handelen vraagt veel van leraren. Op de eerste plaats vraag het om kennis. Leraren die leerlingen intentioneel tot ontwikkeling en prestaties willen begeleiden, moeten kennis hebben van het curriculum, leer- en ontwikkelingslijnen, strategieën en werkvormen die ingezet kunnen worden om tot sterke leerprocessen te komen. Zoals bekend is alleen kennis niet genoeg: *the proof is in the pudding*. Hoe vertaal je deze kennis naar de lesinhoud?

Hoe ziet 'goed onderwijs' er op jullie school uit?

Bezig met onderwijs op alle niveaus

Professionals nemen continu besluiten in hun werk die van grote invloed kunnen zijn voor hun opdrachtgever, patiënt of cliënt. Bijvoorbeeld een architect die een ontwerp op maat maakt, een arts die diagnosticeert of een advocaat die in de verdediging een bepaalde koers kiest. Leraren, op hun beurt, nemen continu besluiten die van grote invloed zijn op de ontwikkeling, het leerresultaat en het leerplezier van leerlingen. Hoe kunnen ze hier bewust mee omgaan, zonder te verdrinken in de veelheid van vragen en opdrachten die op hun bord liggen? Dit is een van de kernthema's in de werkwijze van Marzano Research. Professionals nemen de verantwoording voor hun keuzes en reflecteren op de kwaliteit ervan, met als doel te leren voor de toekomst.

Marzano ontwikkelde een werkwijze voor scholen om op al deze niveaus met het onderwijs bezig te zijn. Scholen die de handschoen oppakken, zullen in hun hele organisatie de focus op professie leggen.

Focus op professie voor leraren

Veel leraren voelen een enorme druk vanwege de vele eisen die op hun bord liggen; al het 'moeten' stapelt zich op. Van Cito-stress tot ouders met veel vragen, van opdrachten vanuit directie of bestuur tot het ministerie met het lerarenregister.

Belangrijk dus om de regie te kunnen nemen in het werk. Op welke manier passen al die eisen in het werkpakket van de leraar en dragen ze bij aan goed onderwijs voor de leerlingen in de klas? Dit is niet alleen een vraag voor de individuele leraar, maar ook voor het team waarin wordt gewerkt. Leerlingen krijgen onderwijs in de hele school. Het is dus belangrijk om op het niveau van de school helder te hebben hoe 'goed onderwijs' er voor jullie uitziet. Dat vraagt om een model van kenmerken en uitgangspunten dat als reflectiepunt voor de lessen gebruikt kan worden. Een model dat de professionele ontwikkeling van leraren prikkelt.

In zijn boek *De Kunst en Wetenschap van het Lesgeven* verzamelde dr. Marzano ingrediënten voor een model die behulpzaam zijn bij het kiezen en doorwerken van de onderwerpen die er voor jouw school toe doen. Het model wordt het startpunt voor reflectie en planning van onderwijsactiviteiten. Stel als team een eigen model samen dat past bij het team en de school.

Leerlingen zijn vooral bron voor steeds beter onderwijs

De kern

Op basis van het model voor onderwijs van jouw school kunnen de leraren ook echt aan de slag. Dit kan betekenen zich 'inlezen' en studeren op een aantal bevindingen uit onderzoek. Op basis van die kennis en inzichten is het handig om na te gaan wat er in de klas al op deze manier gebeurt. Zo krijgen leraren al een beeld van de volgende stap in hun ontwikkeling. Vergeet niet dat je in een team werkt. Laat leraren onderling afstemmen hoe aan de goede dingen gewerkt wordt. Enkele kernvragen voor zo'n gesprek zijn: Waarom maak je deze keuze? Wat zegt onderzoek daarover? En hoe weet je straks dat leerlingen er beter van zijn geworden? Voor veel leraren blijkt het overigens een openbaring om op deze manier met het vak bezig te zijn. Het raakt de kern waarom leraren voor het onderwijs kiezen: mooi en goed onderwijs geven, waarbij je opmerkt hoe leerlingen aan de slag zijn.

Beleving en reflectie

Bewust met je vak bezig zijn vraagt ook om gerichte reflectie op de uitgevoerde onderwijsactiviteiten. Ten eerste om grip te krijgen op de kwaliteit van je keuzes in de voorbereiding. 'Werkten' deze keuzes in de praktijk? En ook: hoe precies voorbereid een les(dag) ook is, er zijn altijd aanpassingen en keuzes tussendoor nodig. Wat leer je van die keuzes? Pakten ze goed uit, of is er herstelwerk gewenst? De reflectiepunten die Marzano uit research verzamelde, zijn hierbij een belangrijk ankerpunt. Het helpt je om niet alleen over jouw beleving na te denken, maar jouw reflectie ook bij het leren van leerlingen te brengen.

Smeermiddel

Veel onderwijsveranderingen worden gedragen door mensen die binnen de school een ontwikkeling ondersteunen of coördineren. Vaak kijkt de directeur vragend hun kant op wanneer er inhoudelijke thema's spelen. En ook leraren kijken hun kant op

De Kunst en wetenschap van het lesgeven

Een evidence-based denk-kader voor goed, opbrengstgericht onderwijs

Uitgever: Bazalt Educatieve Uitgaven
ISBN: 978-94-611-8199-2
Prijs: € 69,00

Tekst:

Daphne Doemges-Engelen

Fotografie:

Bazalt

Domeinen van effectief lesgeven

De vier domeinen van effectief lesgeven

Dr. Robert Marzano staat bekend om zijn publicaties waarin hij diepgaande onderwijsresearch vertaalt naar praktische toepassingen voor leraren en leidinggevenden in het onderwijs.

Hij vertaalde zijn onderzoeksresultaten naar een model voor effectief lesgeven en onderscheidde vier domeinen van effectief lesgeven die helpen hieraan te werken. Zo krijg je niet alleen zicht op effectieve onderwijsstrategieën & gedrag – domein 1 –, maar heb je ook een kader om gezamenlijk effectieve lessen te plannen en voor te bereiden; domein 2. Ook biedt het leraren een ijkpunt bij het reflecteren op en verder ontwikkelen van hun handelen; domein 3. En het geeft hun handvatten om via coaching te werken aan collegialiteit en professionaliteit; domein 4.

om gerichte hulp of ondersteuning te krijgen. Kortom: een bijzondere rol binnen school. Hoe groter de transparantie is over goed onderwijs, hoe scherper ook de bijdrage van de intern veranderaar ingevuld kan worden. 'Ik als Intern Veranderaar heb veel aan de afspraken. Ik kan met collega's aan de hand van ons model voor goed onderwijs nagaan wat er sterk is in de klas. Tegelijk zien de meeste collega's zelf al waar hun volgende stap van ontwikkeling ligt. Het lijkt wel of mijn werk gemakkelijker gaat...' Coaching en reflectie is het smeermiddel voor het verbinden van de ontwikkeling van leraren met de school. Voor schoolleiders – intern veranderaars, bouwcoördinatoren en directie – is het cruciaal. Inderdaad: ook de directie heeft een hoofdrol in focus op professie.

Educatief leiderschap

Onderzoek naar onderwijskwaliteit toont breed aan dat directie en bestuur veel invloed hebben op de kwaliteit van onderwijs wanneer ze een sterke onderwijs-

kundige, educatieve focus hebben. Daarbij moet je 'gericht zijn op ingrijpen in de processen diep in het systeem', aldus Marzano. Met 'diep in het systeem' bedoelt hij het primaire proces, het onderwijsleerproces. Door het identificeren en definiëren van jouw model voor goed onderwijs zet je al een eerste stap. Goed educatief leiderschap richt zich op onderwijsverbetering waarin het professionele handelen centraal staat. Hiervoor moeten afspraken over een doorgaande lijn in pedagogiek en didactiek helder zijn. Aan de hand van deze perspectieven is inhoudelijke kwaliteitsborging door continue professionele ontwikkeling van leraren gewenst. Hierbij gaat het om professionele ontwikkeling in brede zin. Denk bijvoorbeeld aan doelgerichte reflectie, lesvoorbereiding, coaching en feedback. Door dit tot ruggengraat van je organisatie te maken, wordt voor iedereen helder wat leraren – en alle collega's – moeten kunnen en hoe daaraan op elk niveau gewerkt wordt. Het gaat dus om een volgend niveau van kwaliteit, of zoals een directeur het verwoordde: 'Ik denk nu over integraal beleid als beleid dat start bij wat leerlingen nodig hebben om goed onderwijs te krijgen en hoe mijn leraren dat gaan realiseren. Die processen borg ik in mijn kwaliteitssysteem.'

'Goed educatief leiderschap richt zich op onderwijsverbetering waarin het professionele handelen centraal staat.'

Talenten optimaal ontwikkelen

Leerlingen zitten op school, leerlingen krijgen les, leraren staan voor de klas; bij focus op professie zijn leerlingen vooral bron voor steeds beter onderwijs. Leraren stellen zich de vragen: Wat hebben mijn leerlingen nodig? Hoe weten we dat? Doen we dan de goede dingen en doen we de goede dingen goed? Basis voor goed onderwijs is dat we willen dat leerlingen veel leren, zich goed ontwikkelen en dat ze zich betrokken voelen bij de les. Dat ze enthousiast zijn en zelf voor hun resultaten willen gaan. Een van de leerlingen uit groep 8 zei het zo: 'Vroeger wist ik vaak niet zo goed waarom ik allerlei opgaves moest maken. Nu kies ik ze soms zelf, omdat ik er nog meer van te weten wil komen!' De kern van focus op professie op alle niveaus: talenten optimaal ontwikkelen!

Meer weten?

Marzano Research: Focus op professie is het nieuwe Marzano-project van Onderwijsadvies, Bazalt, HCO en RPCZ.
Website: www.marzanoresearch.nl.